

QUIN EFECTE TÉ LA INVERSIÓ ESTRANGERA DIRECTA XINESA AL
CONTINENT AFRICÀ EN EL DESENVOLUPAMENT DEMOCRÀTIC I
LES SEVES CONSEQÜÈNCIES SOCIALS EN EL PERÍODE 2004-2011

TREBALL DE FINAL DE GRAU

Alumne: SEBASTIÀ ELIAS PERETÓ

Tutora: ROSELLA NICOLINI

Maig del 2014

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ.....	3
2.	IMPACTE DE LA IED XINESA.....	4
2.1	LA IED EN ESTOC I LA INVERSIÓ VERTICAL	4
2.2	IMPACTE DE LA IED XINESA A LA RESTA DEL MÓN I A ÀFRICA	4
2.4	MOTIUS D'AQUEST CREIXEMENT EN LA INVERSIÓ	6
2.5	IMPLEMENTACIÓ DE LA IED XINESA A ÀFRICA: EL FOCAC	7
3.	CONSEQÜÈNCIES DE LA IED XINESA.....	8
3.1	CONSEQÜÈNCIES POLÍTIQUES: INDICADOR DE FREEDOM HOUSE	8
3.2	CONSEQÜÈNCIES POLÍTIQUES: INDICADOR DE CORRUPCIÓ	9
3.3	CONSEQÜÈNCIES POLÍTIQUES: INDICADOR DE GUERRES.....	10
3.4	CONSEQÜÈNCIES SOCIALS: INDICADOR ÍNDEX DE DESENVOLUPAMENT HUMÀ (IDH)....	12
4.	CORRELACIONS ENTRE IED I ELS INDICADORS DE CORRUPCIÓ I L'IDH	14
5.	CONCLUSIÓ.....	17
6.	BIBLIOGRAFIA	18

1. INTRODUCCIÓ

El fenomen de la inversió estrangera directa xinesa (IED) a la resta del món s'ha estès els últims anys. En aquest treball s'intenta donar resposta a la pregunta de si aquestes inversions massives de la Xina a Àfrica en concret es tradueixen en una millora qualitativa dels drets i llibertats de la ciutadania així com la seva qualitat de vida durant el període 2004-2011.

Xina té un model d'IED a Àfrica en què es busca, valgui la redundància, una inversió directa al país, sense gairebé intermediaris, donant-lis als africans, principalment, infraestructures. Aquesta inversió es fa a canvi de matèries primeres les quals són molt abundants en el continent (Renard, 2011).

Aquest treball es centrarà en valorar quantitativament com l'entrada de IED xinesa a Àfrica hagi pogut tenir un impacte en un nombre seleccionat d'indicadors que serveixen per representar els trets més destacats de la dimensió econòmica, política i social d'aquests països.

Aquest treball està dividit en tres parts: en primer lloc, s'estudia l'impacte de la IED de la Xina a la resta del món i, concretament, a Àfrica. També es fa un resum del que ha significat el FOCAC en termes de millores pel continent africà. En segon lloc, s'estudien les millores socials i polítiques a l'Àfrica en el període 2004-2011 amb indicadors que introduiré més endavant, buscant una relació de millora de condicions amb l'increment d'aquesta IED xinesa. Per últim, es durà a terme un estudi de correlacions entre la IED i els diferents indicadors per observar si hi ha una relació directa entre ells. La conclusió servirà per resumir les principals idees que es poden extreure del present treball.

2. IMPACTE DE LA IED XINESA

2.1 LA IED EN ESTOC I LA INVERSIÓ VERTICAL

La IED és el flux de fons proporcionat per qualsevol inversor (normalment, una empresa) per establir o adquirir una activitat productiva en el estranger mitjançant la creació d'una nova activitat o bé per expandir o finançar una empresa existent estrangera que l'inversor controla. La IED en estoc mesura la inversió total que existeix en un moment determinat. L'estoc és representatiu del total de la suma d'IED en un país fins una data determinada. En canvi, la IED en flux mesura les inversions estrangeres directes durant un període determinat (Pugel, 2012: 345-347).

S'ha de fer constar que el tipus d'IED de la Xina a l'Àfrica és vertical i no horitzontal ja que és el model d'inversió que es fa servir en països en vies de desenvolupament i busca proporcionar unes inversions a canvi de què el país inversor tingui fàcil accés a factors productius barats; en el cas de la Xina, matèries primeres (Markusen, 1996: 1-2).

2.2 IMPACTE DE LA IED XINESA A LA RESTA DEL MÓN I A ÀFRICA

Podem observar la magnitud de la IED xinesa en estoc al món per continents, en la següent taula:

Taula 1. IED en estoc xinesa per continents en milions de \$

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ASIA	33.480	40.954	47.978	79.218	131.317	185.547	228.146
EUROPE	677	1.273	4.459	7.220	5.134	8.677	15.710
LATIN AMERICA	8.268	11.470	19.694	24.701	32.240	30.595	43.876
NORTH AMERICA	909	1.263	1.587	3.241	3.660	5.185	7.829
OCEANIA	544	650	939	1.830	3.816	6.419	8.607
AFRICA	900	1.595	4.100	5.115	7.804	9.332	13.042
TOTAL	44.777	57.206	75.026	117.911	183.970	245.755	317.211

Font: Elaboració pròpia mitjançant dades d'UNCTAD

Veiem com, en total, la inversió ha augmentat gairebé 10 vegades en sis anys: de 44 mil milions i escaig el 2004 es passa a més de 317 mil milions de dòlars. Àsia és on més inverteix amb una mitjana superior al 70% del total, mentre que Àfrica representa més d'un 4% del total essent el tercer continent on més s'ha invertit de mitjana.

A continuació observem la importància de la Xina a l'Àfrica amb el percentatge del total d'inversió dels 14 països amb més inversió total del 2004 al 2011:

Taula 2. % de la IED xinesa als principals països

	% Mitjana (04-11)
SOUTH AFRICA	22,22
SUDAN	11,24
NIGERIA	9,48
ZAMBIA	8,94
ALGERIA	7,07
MAURITIUS	3,14
TANZANIA	3,12

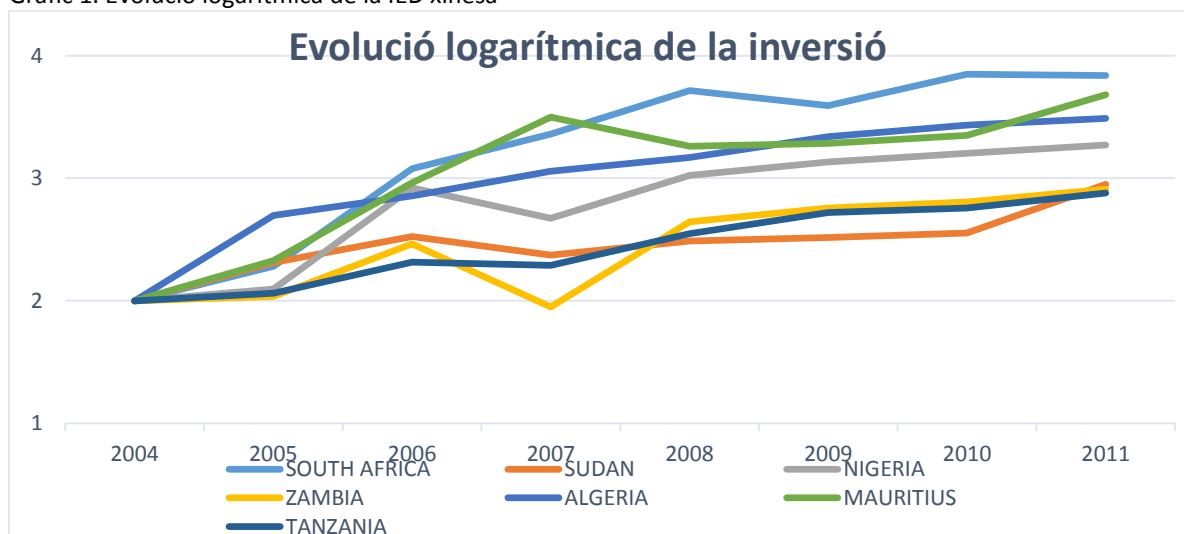
Font: Elaboració pròpia mitjançant dades d'UNCTAD

Només aquests 7 ja reben més d'un 65% de tota la inversió xinesa al continent africà. Com veurem en el següent apartat del treball, la justificació és evident: la Xina necessita matèries primeres que aconseguix a canvi de la inversió.

Com a mostra del creixement i la importància de la IED xinesa en aquests països africans, el següent gràfic ens mostra el percentatge de la participació de la Xina en la inversió directa respecte el total d'IED mundial que reben els respectius països.

Ho podem veure des d'una altra perspectiva, la de l'evolució logarítmica, que ens dóna una impressió més acurada de l'espectacular creixement:

Gràfic 1. Evolució logarítmica de la IED xinesa

Font: Elaboració pròpia mitjançant dades d'UNCTAD

En la majoria de països veiem una desacceleració l'any 2007, fruit probablement de la crisi, tot i que la Xina no l'ha patit gaire. La inversió que més s'ha multiplicat ha estat la de Sud-Àfrica per davant de Maurici i Algèria. Posteriorment ve Nigèria, seguit per Sudan, Zàmbia i Tanzània.

2.4 MOTIUS D'AQUEST CREIXEMENT EN LA INVERSIÓ

L'enorme creixement que està experimentant la Xina fa que necessitin matèries primeres molt disponibles a Àfrica: petroli i minerals són el seu principal objectiu (Cissé, 2012: 2). Com a mostra, les tres empreses que més inverteixen són petroleres propietat de l'estat xinès: China Petrochemical Corp., China National Petroleum Corp. i China National Offshore Oil Corp. (Kiggundu, 2008).

En la següent taula veiem què importa i què exporta la Xina dels sis països amb els que més comercia en el període que va del 2006 al 2010:

Taula 3. Importacions i exportacions xineses amb països africans

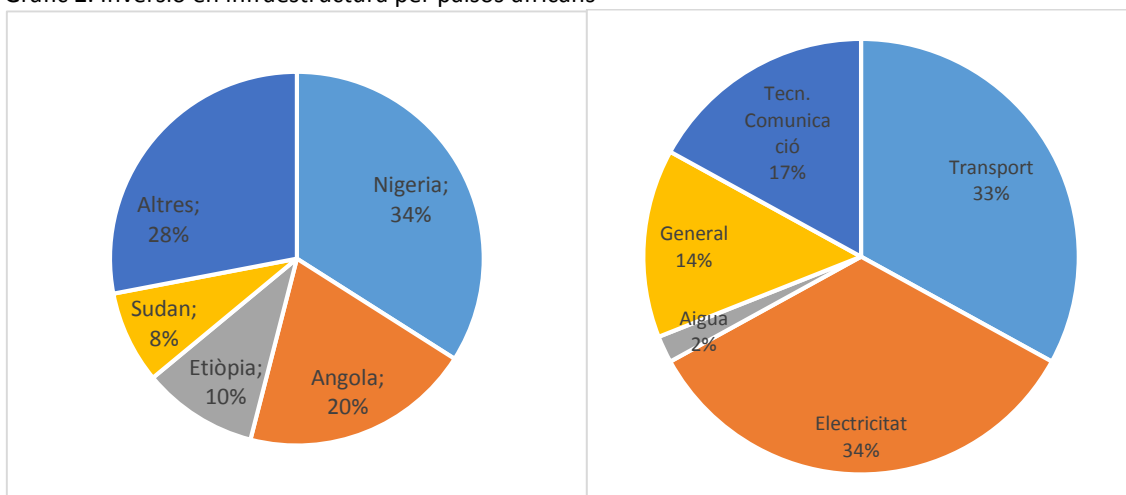
Països	Participació en el comerç Xina-Àfrica (%) en el període 06-10	Importacions de la Xina	Exportacions de la Xina
Angola	21	Petroli cru, diamants, Petroli refinat, gas natural refinat	Productes mecànics i elèctrics, maquinària, material de la construcció
Sud-Àfrica	18	Diamants, mineral de ferro i concentrats, coure, platí	Cotó, teles, teixits, calçat, productes de viatge
Sudan	7	Petroli cru, gasos de petroli	Roba, tubs i canonades, acer i equipament electrònic
Nigèria	6	Petroli cru, mineral, gasos del petroli, metalls no ferrosos	Calçat, motocicletes, bateries i acumuladors, components electrònics, aparells d'il·luminació i accessoris
Egipte	6	Petroli, cotó, productes químics, metall	Menjar, equipament, material per la construcció, components electrònics, generadors elèctrics
Algèria	5	Combustibles minerals, plàstic, coure, suro	Material per la construcció, electrodomèstics, maquinària, productes electrònics, vehicles, ceràmica

Elaboració pròpia a partir de Cissé, D. 2012

Veiem com la Xina importa tot tipus de matèria primera, des de petroli fins a diamants passant pel cotó, el plàstic o el coure. Els xinesos exporten cap a aquests països, en gran mesura, maquinària per la fabricació d'infraestructura.

Els països africans necessiten infraestructures, un sector vital pel creixement econòmic en el qual Àfrica té un dèficit molt gran. El següent gràfic ens indica el finançament en infraestructura de la Xina entre 2001 i 2007 i els països que més se'n beneficien:

Gràfic 2. Inversió en infraestructura per països africans

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades a Renard, MF. 2011

2.5 IMPLEMENTACIÓ DE LA IED XINESA A ÀFRICA: EL FOCAC

El marc institucional és molt important per establir relacions entre països i un primer pas en la cooperació entre la Xina i els països africans és, sens dubte, el FOCAC. El Fòrum per la Cooperació entre Xina i Àfrica es va crear l'any 2000 per tal d'incentivar els intercanvis entre el continent africà i la Xina. Es tracta d'una plataforma multilateral d'intercanvi i cooperació entre la Xina i els països africans que tenen relació diplomàtica i que cobreix diversos aspectes de la política, comerç, economia, societat i cultura. Les reunions es celebren cada 3 anys i ja hi ha hagut 5 edicions.

Es poden destacar les propostes més importants, com per exemple, donació de beques als estudiants africans per tal que es desplaressin a la Xina a estudiar a canvi d'enviar professors a Àfrica a la I^a edició, l'obertura de mercats i la lliure circulació sense aranzels per a alguns productes bàsics dels països menys avançats d'Àfrica en la II^a edició, l'establiment del CADF, una entitat que dóna finançament (cinc mil milions de dòlars de pressupost) a empreses xineses per tal que inverteixin a Àfrica en la III^a edició, l'establiment de la construcció de 100 projectes d'energia neta a Àfrica en la penúltima edició i donació de vint mil milions de dòlars més en préstecs per fomentar el creixement econòmic africà en l'edició de 2012, l'última celebrada. La Xina ha complert els objectius que s'ha marcat en cada conferència i ha promogut efectivament el desenvolupament de les relacions sino-africanes (Cissé, 2012: 2).

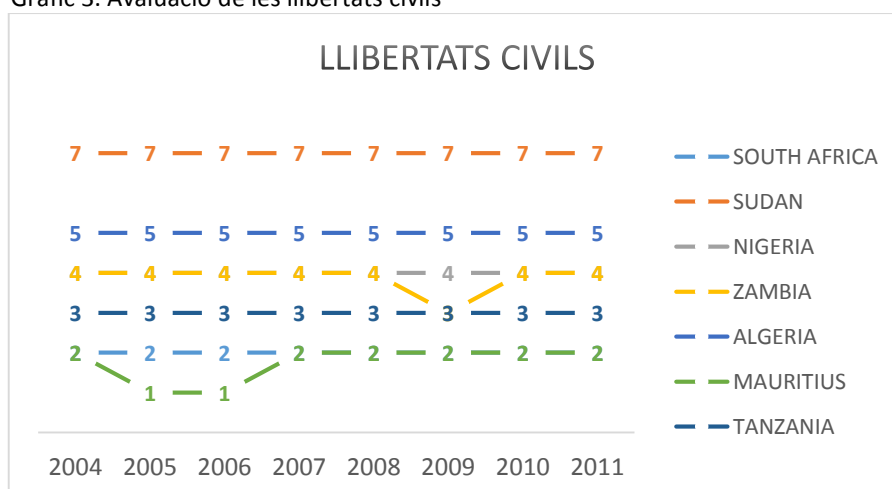
3. CONSEQÜÈNCIES DE LA IED XINESA

Aquesta secció tracta d'esbrinar quines són les conseqüències de la IED xinesa en els set països africans durant el període 2004-2011. En concret, em fixo en dos aspectes: les conseqüències polítiques mitjançant els indicadors de Freedom House, percepció de corrupció i conflictes, i les socials amb l'indicador de l'IDH.

3.1 CONSEQÜÈNCIES POLÍTIQUES: INDICADOR DE FREEDOM HOUSE

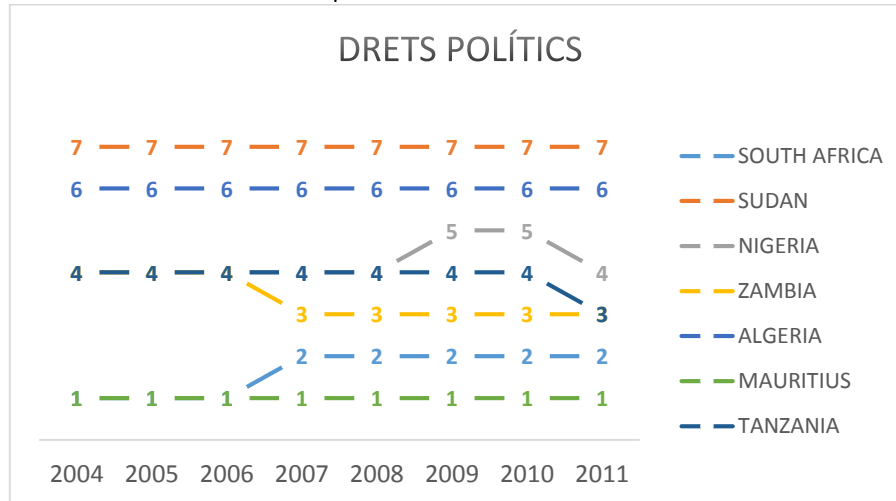
Freedom House és una ONG que s'encarrega de mesurar l'estat dels drets polítics i llibertats civils a tots els països del món de manera anual. Perquè la meua hipòtesi es validi, les millores haurien de fer-se evidents en els països. Les puntuacions que s'atorguen als països van de l'1 (més lliure) a 7 (menys lliure). A continuació, els gràfics sobre els aspectes esmentats:

Gràfic 3. Avaluació de les llibertats civils

Font: Elaboració pròpia mitjançant dades de FreedomHouse.com

Gràfic 4. Avaluació dels drets polítics

Font: Elaboració pròpia mitjançant dades de FreedomHouse.com

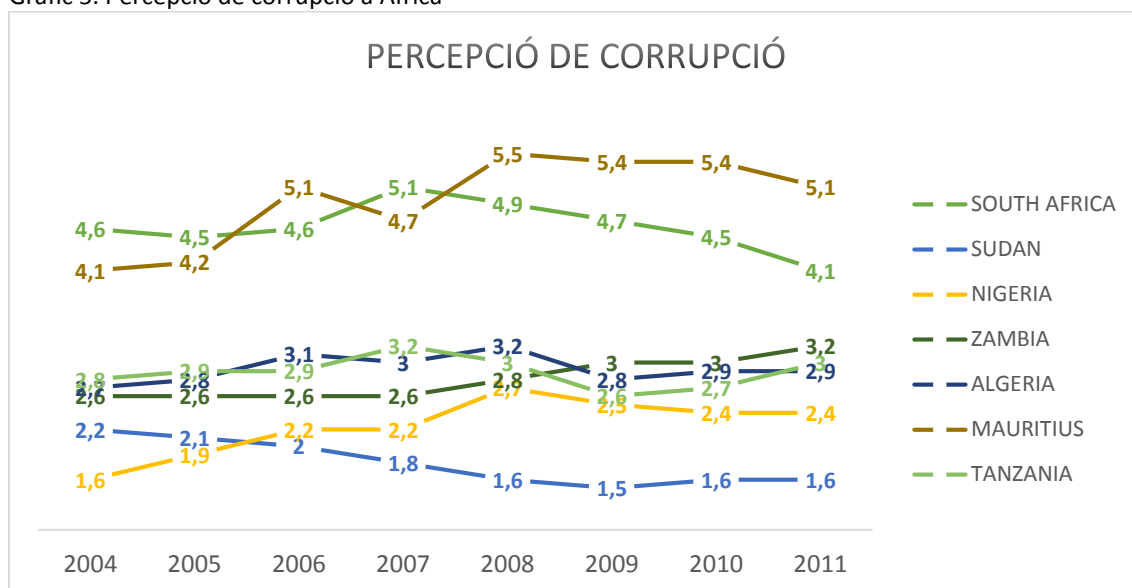
Observem que la tendència és força semblant en tots els països. Trobem països que no varien gens en aquests 8 anys (cas de Sudan i Algèria) i altres que varien de manera molt moderada. Les llibertats civils són les que menys es veuen alterades durant el període estudiat: només Maurici i Zàmbia milloren per després tornar al punt de partida. Pel que fa a drets polítics, Zàmbia i Tanzània milloren mentre que Sud-Àfrica empitjora. S'ha de destacar que Maurici obté la millor puntuació possible i la manté.

Aquests resultats desmunten la hipòtesi de què les condicions de drets i llibertats millorarien a major presència xinesa al continent.

3.2 CONSEQÜÈNCIES POLÍTQUES: INDICADOR DE CORRUPCIÓ

El segon indicador polític a estudiar és el de la percepció de la corrupció que mesura "Corruption Perception Index" anualment. Espero identificar com la percepció de la corrupció disminueixi amb el pas dels anys; això indicaria que hi hauria un clima més favorable per la IED. Aquest indicador és una escala que va de 0 (màxima corrupció) a 10 (sense corrupció). Les dades dels 7 països africans són les següents:

Gràfic 5. Percepció de corrupció a Àfrica

Font: Elaboració pròpia mitjançant dades de cpi.transparency.org

Veiem en primer terme com, els països més ben valorats a l'inici del període (Maurici i Sud-Àfrica), tenen un comportament diferent: mentre que Maurici millora en un punt, Sud-Àfrica empitjora mig punt. Els dos pitjors països a l'inici del període també segueixen línies diferents: Nigèria millora substancialment mentre que Sudan cau en picat. Els tres països restants, Zàmbia, Algèria i Tanzània, milloren una mica, sent Zàmbia el que aconsegueix millors resultats dels tres comparativament. Per resumir, veiem com 5 països milloren la percepció de corrupció per 2 que l'empitjoren, precisament els dos països on la Xina més inverteix durant el període.

Caldria esperar uns millors resultats pel que fa al nivell de corrupció si esperem explicar que la inversió de la Xina millora les condicions internes dels països. Per tant, no podem concloure que els resultats són bons.

3.3 CONSEQÜÈNCIES POLÍTIQUES: INDICADOR DE GUERRES

Per últim, és interessant comprovar si als països on la Xina inverteix més a l'Àfrica es veuen afectats per conflictes. Aquests provoquen inestabilitat, cosa que faria la inversió menys atractiva. Les dades han estat recollides de "UCDP Conflict Encyclopedia", un grup d'investigació que es dedica a comptabilitzar les guerres segons tres criteris: "State Based conflict" (guerra que involucra les forces de l'estat i un grup rebel i que causa, almenys, 25 baixes en un any), "Non-state Conflict" (els participants en el conflicte no són estats) i "One-sided violence" (ús de la força armada tant per part de l'estat com per part d'un grup no estatal en contra de la població civil i que causa, almenys, 25 morts en un any).

La següent taula ens mostra les guerres que hi ha hagut dins els països entre el 2004 i el 2011.

Taula 4. Conflictes als països africans

2004-2011	State Based Conflict	Non-state conflict	One-sided violence
Algeria	0	0	1
Mauritius	0	0	0
Nigeria	3	15	3
South-Africa	0	0	0
Sudan	2	25	4
Tanzania	0	0	0
Zambia	0	0	0

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades a UCDP Conflict Encyclopedia

Observem com dos països estan molt afectats per conflictes armats: Nigèria i Sudan. Algèria, per la seva part, té un conflicte menor. La resta de països no es veuen afectats pels conflictes durant el període de 2004 a 2011.

Sudan és el país on hi ha més "Non-state Conflict": un total de 25 en 8 anys amb més de 6800 morts. Nigèria és un altre dels països afectats amb 15 casos i més de 3000 persones mortes.

A Sudan també hi ha "State Based Conflict"; el més traumàtic és el que provoca la secessió de Sudan del Sud a partir de 2012 la qual ve després d'una guerra civil molt cruenta que va començar el 1955. A Nigèria ens trobem tres casos amb un resultat de més de 300 morts.

Per últim, a Sudan es produeixen moltes morts a causa del "One sided violence", tant per part de les forces policials sudaneses com de milícies d'àrabs nòmades. A Nigèria, l'estat provoca més de 150 morts a causa d'abusos policials, encara que també podem veure grups islamistes radicals que ataquen població civil que no és musulmana. A Algèria observem un sol cas d'aquest tipus de conflicte: es tracta del grup islamista radical AQIM ("Al-Qaeda in the Islamic Maghreb") que provoca, entre 2004 i 2009, més de 160 morts.

Hem identificat així com 3 dels 7 països tenen disputes internes. Els altres 4 són molt més estables i no pateixen cap conflicte entre 2004 i 2011 segons UCDP. És positiu que hi hagi hagut estabilitat en la majoria de països sabent que Àfrica és un focus d'enfrontaments. Tot i això, és preocupant que a Sudan o Nigèria s'hagi permès tal matança de persones; estem parlant de dos dels tres països més importants en quant a inversió xinesa a Àfrica, i hem vist com els conflictes segueixen i seguiran (cas sudanès amb la separació Nord-Sud que no ve acompanyat de la finalització dels enfrontaments entre ells). Per tant, la Xina mira cap a una altra banda en quant als conflictes i cau la hipòtesi de què a menor nivell de conflictivitat, més propensió a IED.

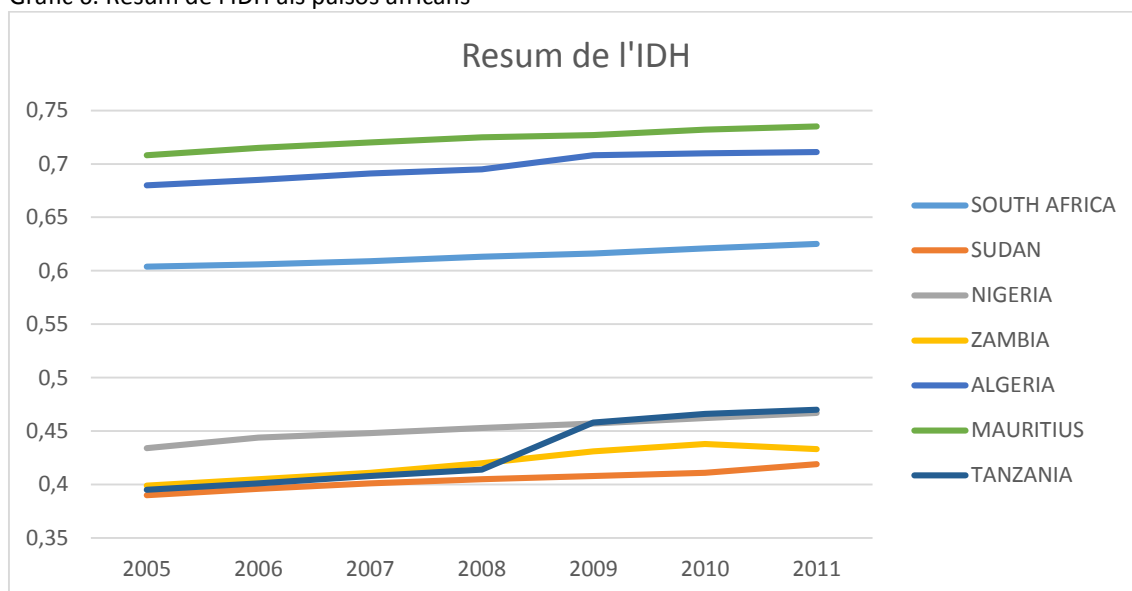
3.4 CONSEQÜÈNCIES SOCIALS: INDICADOR ÍNDEX DE DESENVOLUPAMENT HUMÀ (IDH)

Per observar si hi ha hagut un desenvolupament social, observarem l'Índex de Desenvolupament Humà. L'entrada de capital destinat majoritàriament a infraestructures però també a programes socials (com hem vist en l'apartat del FOCAC) em fa suposar que l'IDH dels països africans estudiats milloraria amb la presència xinesa.

L'IDH és un indicador que atorga als països un valor que oscil·la entre 0 i 1, sent 1 màxim desenvolupament. L'IDH té tres components, cadascun dels quals ocupa un terç del valor total de l'Índex. Es tracta de l'esperança de vida al néixer, el nivell d'estudis de la societat i la renda per càpita (Zaffora, 2013).

Les dades obtingudes van de 2005 a 2011 i les veiem al gràfic següent:

Gràfic 6. Resum de l'IDH als països africans

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de hdr.undp.org

Veiem, primer de tot, diferències notables entre països; en primer terme, veiem dos països (Maurici i Algèria) que tenen un IDH força elevat comparativament amb els demés. A més, ambdós augmenten amb el pas dels anys. A aquests dos països se li pot sumar un tercer que els segueix, que és Sud-Àfrica el qual també veu com el seu IDH augmenta considerablement. En segon terme veiem els quatre països restants, sent Tanzània el país que veu com el seu IDH millora en major mesura. Els altres tres països tenen una evolució menys bona.

Per veure si l'augment de l'IDH en aquests 7 països és més elevat que a la resta del continent i concloure que a més IED xinesa més augment de l'IDH, podem comparar l'augment percentual

de 2005 a 2011 dels 7 països amb el de la resta de països del continent. La taula següent ens ho resumeix:

Taula 5. Comparativa d'augment % de l'IDH

	AUGMENT %
SOUTH AFRICA	3,5
SUDAN	7,4
NIGERIA	7,6
ZAMBIA	8,5
ALGERIA	4,6
MAURITIUS	3,8
TANZANIA	19,0
MITJANA	7,77
MITJANA CONTINENT	9,26

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de hdr.undp.org

Si comparem la mitjana de creixement d'aquests 7 països (7,77%) amb el del total del continent (9,26%) se'ns fa evident que el creixement dels 7 països que estem estudiant no és suficient en comparació amb el del total del continent. Per tant, la IED xinesa pot tenir un efecte en quant a motor per a la riquesa dels països on més hi inverteix, però no suficient per fer-los destacar sobre la resta.

4. CORRELACIONS ENTRE IED I ELS INDICADORS DE CORRUPCIÓ I L'IDH

L'última secció del treball es dedica a veure si hi ha correlació entre la IED xinesa als 7 països africans i els indicadors de corrupció i IDH vistos anteriorment. L'observació es fa cas per cas per països. És una de les seccions més importants del treball a l'observar si existeix una tendència igual entre indicadors, podent observar la direcció i la força d'una relació entre dues variables. És important remarcar que amb les correlacions no observarem una relació de causalitat; la correlació no implica causalitat.

ALGÈRIA

Taula 6. Correlació entre IED, IDH i Corrupció a Algèria

		IED	IDH
IED	Correlació de Pearson	1	,979(**)
	Sig. (bilateral)		0
	N	8	7
Corrupció	Correlació de Pearson	0,092	-0,267
	Sig. (bilateral)	0,829	0,563
	N	8	7

** La correlació és significativa al nivell 0,01 (bilateral).

MAURICI

Taula 7. Correlació entre IED, IDH i Corrupció a Maurici

		IED	IDH
IED	Correlació de Pearson	1	,784(*)
	Sig. (bilateral)		0,037
	N	8	7
Corrupció	Correlació de Pearson	0,483	0,733
	Sig. (bilateral)	0,226	0,061
	N	8	7

* La correlació és significativa al nivell 0,05 (bilateral).

NIGÈRIA

Taula 8. Correlació entre IED IDH i Corrupció aNigèria

		IED	IDH
IED	Correlació de Pearson	1	,960(**)
	Sig. (bilateral)		0,001
	N	8	7
Corrupció	Correlació de Pearson	0,769(*)	0,711
	Sig. (bilateral)	0,026	0,073
	N	8	7

** La correlació és significativa al nivell 0,01 (bilateral).

SUD-ÀFRICA

Taula 9. Correlació entre IED, IDH i Corrupció a Sud-Àfrica

		IED	IDH
IED	Correlació de Pearson	1	,951(**)
	Sig. (bilateral)		0,001
	N	8	7
Corrupció	Correlació de Pearson	-0,297	-0,516
	Sig. (bilateral)	0,475	0,236
	N	8	7

** La correlació és significativa al nivell 0,01 (bilateral).

SUDAN

Taula 10. Correlació entre IED, IDH i Corrupció a Sudan

		IED	IDH
IED	Correlació de Pearson	1	,779(*)
	Sig. (bilateral)		0,039
	N	8	7
Corrupció	Correlació de Pearson	-0,546	-0,862(*)
	Sig. (bilateral)	0,161	0,013
	N	8	7

* La correlació és significativa al nivell 0,05 (bilateral).

TANZANIA

Taula 11. Correlació entre IED, IDH i Corrupció a Tanzània

		IED	IDH
IED	Correlació de Pearson	1	,962(**)
	Sig. (bilateral)		0,001
	N	8	7
Corrupció	Correlació de Pearson	-0,242	-0,502
	Sig. (bilateral)	0,564	0,251
	N	8	7

** La correlació és significativa al nivell 0,01 (bilateral).

ZÀMBIA

Taula 12. Correlació entre IED, IDH i Corrupció a Zàmbia

		IED	IDH
IED	Correlació de Pearson	1	,898(**)
	Sig. (bilateral)		0,006
	N	8	7
Corrupció	Correlació de Pearson	-0,968(**)	0,915(**)
	Sig. (bilateral)	0	0,004
	N	8	7

** La correlació és significativa al nivell 0,01 (bilateral).

Hem observat com, en primer terme, en tots els països, existeix una correlació positiva entre l'augment de la IED i l'IDH. En segon terme, només hem trobat relacions significatives entre IED i corrupció en dos casos: a Nigèria i a Zàmbia. Mentre que a Nigèria l'augment de la IED xinesa s'associa amb què la corrupció vagi en descens, a Zàmbia ocorre a la inversa: a més IED, més corrupció. En tercer i últim terme, només observem relacions significatives en IDH i corrupció a Sudan i a Zàmbia. Tornem a constatar diferències, però, en el comportament de les dades: mentre que a Sudan l'augment de la corrupció s'associa amb què l'IDH augmenti, a Zàmbia observem com l'augment de la corrupció comporta un descens (o creixement més moderat) de l'IDH.

5. CONCLUSIÓ

L'estudi aquí presentat recull l'enorme presència que té la Xina a un continent pobre com és Àfrica. A més de presentar la part econòmica, s'ha intentat també veure les conseqüències polítiques i socials que ha tingut aquesta injecció tan important de capital.

Esperava una major millora de les condicions polítiques i socials després d'observar l'enorme quantitat de diners que entraven als països africans, també perquè la Xina ha tingut un interès real en millorar les condicions de la població civil mitjançant el FOCA. Tant en els indicadors de Freedom House, com el de percepció de corrupció i el de guerres no han aportat una millora significativa en els països estudiats. No hi ha hagut cap millora significativa en cap país. Per tant, crec que l'interès xinès és, més aviat, fer-se amb els recursos naturals que tant necessiten al seu país.

Sí que és veritat que, amb el canvi de lideratge a Xina a principis de 2013 (l'estratègia ha canviat). Aquesta, fins no fa molt, era la d'ajudar als països africans a desenvolupar-se i millorar el seu creixement econòmic sense tenir en compte altres factors, patró de comportament durant els anys que van de 2004 a 2011, tal i com hem vist en el treball. Sembla ser que la Xina està modificant la seva estratègia i centra més l'atenció a l'estabilitat política i la seguretat interna dels països africans (Reinoso, 2014).

En definitiva, s'esperava veure una millora més substancial de les condicions de vida de la ciutadania africana, però és evident que és difícil observar-ho en l'interval de 8 anys. Caldrà seguir observant si la tendència és positiva, tal i com diuen els experts, i millora d'una manera més evident.

6. BIBLIOGRAFIA

Anshan, L., Haifang, L., Huaqiong, P., Aiping, Z. i Wenping, H. (2012) 'FOCAC twelve years later' Peking University, School of International Studies, Discussion Paper 74.

Cissé, D (2012) 'FOCAC: trade, investments and aid in China-Africa relations', Centre for Chinese Studies, Stellenbosch University, Policy Briefing, May 2012.

Kiggundu, M.N. (2008) 'A Profile of China's Outward Foreign Direct Investment to Africa', Proceedings of the American Society of Business and Behavioral Sciences , Vol.15, No. 1, pp. 130-144.

Markusen, J., Venables, A., Konan, D., Zhang, K. (1996). 'A Unified Treatment of Horizontal Direct Investment, Vertical Direct Investment, and the Pattern of Trade in Goods and Services', National Bureau of Economic Research Working Paper 5696, Cambridge.

Meibo, H. i Xie, Q. (2012). 'Forum on China-Africa Cooperation: Development and Prospects' African East-Asian Affairs, Special Edition, Centre for Chinese Studies, pp. 10-20.

Pugel, T. (2012). 'International Economics', 15th Edition, New York University. Mc Graw Hill.

Reinoso, J. (2014). 'China da un giro a su política exterior en África', article digital a 'El País. Mitjançant:<http://internacional.elpais.com/internacional/2014/05/05/actualidad/1399298728553175.html> (Consultat per última vegada el 06/05/2014).

Renard, M.F (2011). 'China's Trade and FDI in Africa', Working Paper Series African Development Bank Group, No. 126, May 2011.

Sachs, J. (2005). 'El fin de la pobreza. Cómo conseguirlo en nuestro tiempo', 1ª edición. Editorial Debate.

Zaffora, J. (2013). 'El Índice de desarrollo humano (IDH) como medidor de bienestar'. Mitjançant:suite101.net/article/el-indice-de-desarrollo-humano-idh-como-medidor-de-bienestar-a18294 (Consultat per última vegada el 14/04/2014).

Recursos digitals:

- Cpi.transparency.org
- Freedomhouse.org
- Hdr.undp.org
- Ucdp.uu.se
- Unctad.org
- Worldbank.org